

Intressekonflikter om Arktis framtid

Uppgift 29

Vad talar för och mot en utvinning av Arktis olja och naturgas? Resonera utifrån följande perspektiv: Människor-Samhälle-Miljö, På kort sikt-På lång sikt, Lokalt-Globalt.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan resonera om olika ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågor och redogör då för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/väluvecklade och väl** underbyggda förslag på lösningar där några konsekvenser för människa, samhälle och natur vägs in.

Bedömningsaspekter

- I vilken utsträckning eleven anger relevanta argument för och mot en utvinning av Arktis olja.
- I vilken utsträckning elevens resonemang innehåller enkla/komplexa orsakssamband.
- I vilken utsträckning elevens resonemang utgår från olika perspektiv, t.ex. Människor-Samhälle-Miljö, På kort sikt-På lång sikt, Lokalt-Globalt.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar upp ett relevant argument antingen för eller mot utvinningen av Arktis olja.	Eleven tar upp minst ett relevant argument både för och mot utvinningen av Arktis olja.	Eleven tar upp minst ett relevant argument både för och mot utvinningen av Arktis olja. Eleven anger dessutom ytterligare något argument antingen för eller mot utvinningen.
Elevens resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller ett komplext orsakssamband .	Elevens resonemang innehåller flera komplexa orsakssamband .
Exempel på ett enkelt orsakssamband: <i>Miljön i Arktis kan bli förstörd om man utvinner olja där.</i>	Exempel på ett komplext orsakssamband: <i>Om man utvinner oljan i Arktis så kommer det bli mer koldioxidutsläpp. Då ökar klimatförändringarna som redan är ett stort problem.</i>	Exempel på komplext orsakssamband; se C.
Elevens resonemang utgår från ett perspektiv .	Elevens resonemang utgår från olika perspektiv , t.ex. lokalt och globalt.	Elevens resonemang utifrån olika perspektiv fördjupas och utvecklas , t.ex. samhällen lokalt och globalt.

Relevanta argument kan handla om:

För:

- peak oil - dvs. världens oljeresurser minskar vilket gör att nya oljefält behöver exploateras,
- ekonomisk utveckling i Arktis,
- ekonomiska vinster för företag som utvinna oljan,
- nya arbetstillfällen i Arktis,
- ökad invandring till Arktis vilket kan bidra till ekonomisk utveckling, förbättrad service och förbättrade kommunikationer m.m.

Mot:

- oljeutvinning stör djurlivet i Arktis,
- oljeutvinningen kan påverka ursprungsbefolkningens försörjning och livsstil, t.ex. fiske,
- oljeutsläpp får allvarliga konsekvenser och är svårt att sanera,
- isberg och hårt väder gör det särskilt riskabelt att utvinna olja här,
- ökad oljeutvinning leder i förlängningen till ökade koldioxidutsläpp och global uppvärmning,
- intressekonflikter om oljan kan leda till motsättningar/krig mellan olika länder och grupper.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Eftersom Arktis smälter mer och mer så kommer det påverka människorna och samhället mycket på lång sikt. Eftersom det finns mycket resurser där så kommer det bli brist på dessa. Jag tycker att om Arktis ändå kommer att försvinna så borde man utvinna oljan eftersom det är ett så stort behov av olja i världen.

Kommentar: Elevens resonemang om hur Arktis smälter och att resurserna kan ta slut är för vagt för att anses vara ett relevant argument mot utvinning. Eleven anger däremot ett relevant argument för utvinning; omvärldens stora behov av olja. Detta resonemang innehåller ett enkelt orsakssamband och utgår från ett globalt perspektiv.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

En anledning till att utvinningen av olja är dålig är därför att det påverkar miljön och Arktis miljö är särskilt sårbar. Om miljön förstörs kan det också förstöra för människorna, inuiterna, som bor där. Det kan förstöra deras natur och göra det svårare att leva. En positiv anledning kan vara att samhället behöver dessa resurser. Att utvinna resurserna kan förstöra miljön på längre sikt men det är en snabb och enkel tillgång på kort sikt.

Kommentar: Eleven tar upp ett relevant argument mot utvinning (det förstör miljön) och ett argument för utvinning (samhället behöver resurserna). Resonemanget om hur miljön påverkas negativt av utvinningen innehåller ett komplext orsakssamband eftersom eleven kopplar det till att människorna i området kan drabbas. Elevens resonemang

utgår från olika perspektiv (människor-samhälle-miljö) som till viss del relateras till varandra men eftersom resonemanget inte innehåller flera komplexa orsakssamband bedöms elevsvaret ge belägg för nivå C.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Utifrån ett miljöperspektiv är utvinningen av olja på Arktis en mycket dålig lösning på problemet med att oljan tar slut. Utvinningen stör djurlivet på Arktis samt att fortsatt användning av fossila bränslen ökar smältningen av isarna vilket leder till översvämningar vid kusterna. För samhället är utvinningen ett bra alternativ eftersom den ökade tillgången på olja skulle kunna sänka priserna och göra resande billigare och enklare. Det skulle bli enklare att göra affärer globalt vilket skulle kunna bidra till industrialisering i U-länder och detta skulle kunna bidra till bättre levnadsvillkor för många fattiga människor. Detta gäller även för människor i deras perspektiv men i ett långsiktigt perspektiv gör de stora luftföroreningarna som oljan bidrar till att människors hälsa påverkas.

Kommentar: Eleven tar upp två relevanta argument mot utvinning av Arktis olja (det stör djurlivet och kan leda till att isarna i Arktis fortsätter smälta). Resonemanget om isarnas avsmältning kopplas samman med att kuster kan drabbas av översvämningar och är därför exempel på komplext orsakssamband. Eleven tar även upp ett relevant argument för utvinningen (sänkta bensinpriser) och resonemanget om detta utvecklas i flera led (komplext orsakssamband). Elevens resonemang utifrån olika perspektiv fördjupas genom att eleven diskuterar hur sänkta bensinpriser leder till ökad handel globalt (samhällsperspektiv) och kan gynna fattiga människor (individperspektiv). Ett annat exempel på fördjupning är att eleven tar upp hur individer kan gynnas ekonomiskt av sänkta bensinpriser (kort sikt) men få försämrad hälsa p.g.a. ökade utsläpp (lång sikt).